

การพัฒนาความสามารถการใช้ทักษะชีวิตด้านงานเกษตร
โดยใช้การเรียนรู้หลุมพอเพียงเป็นฐาน
กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โดย
นางณพิชญา นิตคุณชัย
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนวัดแม่กะ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

แนวคิดหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผลงานหรือนวัตกรรม

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดทักษะเป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนาทางด้านความรู้ ความรู้สึนึกคิด ให้รู้จักสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล รู้จักจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม รู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ป้องกันตนเองในภาวะคับขันและจัดการกับชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้น ส่งเสริมความรู้ ทักษะประสบการณ์ชีวิต ให้แก่ผู้เรียน นอกเหนือจากการเรียนในห้องเรียนตามปกติแล้ว การจัดกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะความรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด ดังนั้นครูและผู้เกี่ยวข้องจึงหาแนวทางในการเสริมสร้างทักษะชีวิตให้แก่ผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพอย่างรอบด้านเพื่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ตลอดจนการส่งเสริมผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งการทำงาน การเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยได้รับการฝึกฝนทักษะจากที่บ้าน โรงเรียน และชุมชน เป็นการพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการเข้าเยี่ยมบ้านนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 26 คน ครูได้เห็นสภาพความเป็นอยู่ บ้านที่พักอาศัยและบริเวณรอบบ้านของนักเรียนซึ่งมีฐานะที่ยากจน บริเวณบ้านมีการปลูกพืชผักบ้างเล็กน้อย ยังขาดพืชผักสวนครัวที่มีความจำเป็นในชีวิตประจำวันอยู่มาก ซึ่งจากการรวบรวมปัญหาพบว่าบ้านนักเรียนส่วนใหญ่มีบริเวณพื้นที่บ้านที่คับแคบ บางคนไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง ต้องอาศัยบ้านเช่าหรืออาศัยที่ดินของนายจ้างในฟาร์มหมู จากการสอบถามความต้องการของนักเรียนชื่นชอบการปลูกพืชผักไว้รับประทานเองแต่นักเรียนไม่ทราบว่าจะมีวิธีการใดบ้างในการจัดการพื้นที่ให้สามารถปลูกพืชหลาย ๆ ชนิดในพื้นที่น้อยได้ เพื่อช่วยเหลือครอบครัวในการประหยัดค่าใช้จ่ายและมีพืชผักไว้บริโภคตลอดทั้งปี ซึ่งครูผู้สอนเคยถ่ายทอดความรู้เรื่องการปลูกพืชผักสวนครัวแล้วแต่นักเรียนยังไม่มีระบบการวางแผนในการจัดการพื้นที่อย่างมีคุณภาพ

จากปัญหาดังกล่าวครูผู้สอนจึงได้นำแนวคิดของหลุมพอเพียงนำมาปรับประยุกต์ใช้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เห็น เราสามารถบริหารจัดการพื้นที่แคบในการปลูกพืชให้หลากหลายชนิด เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตตามหลักของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการพัฒนาความสามารถการใช้ทักษะชีวิตด้านงานเกษตร โดยใช้การเรียนรู้หลุมพอเพียง เป็นฐาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

เชิงปริมาณ

- ร้อยละ 70 ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาความสามารถการใช้ทักษะชีวิตด้านงานเกษตร โดยใช้การเรียนรู้หลุมพอเพียง เป็นฐาน มีผลลัพธ์การเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
- ร้อยละ 80 ผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้หลุมพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ

เชิงคุณภาพ

- ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความสามารถการใช้ทักษะชีวิตด้านงานเกษตร โดยใช้การเรียนรู้หลุมพอเพียง เป็นฐาน ทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการบริหารจัดการพื้นที่ปลูกพืชแบบหลุมพอเพียงได้ นักเรียนมีความรู้ มีทักษะชีวิต อยู่อย่างพอเพียง นำความรู้ที่ได้นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

เงื่อนไขความสำเร็จ

ข้อสังเกต

1. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจงานเกษตรมากขึ้นโดยเฉพาะ เรื่อง หลุมพอเพียง สามารถนำความรู้ที่ได้รับทั้งทักษะด้านวิชาการ ทักษะปฏิบัติ กระบวนการทำงาน สามารถนำไปบูรณาการในชีวิตได้
2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน รายวิชา การงานอาชีพ รหัส ง 16101 ชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6
3. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยี ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมและสร้างสรรค์ชิ้นงาน หลุมพอเพียงบ้านฉันนำเสนอในรูปแบบคลิปวิดีโอสั้นได้ นักเรียนมีความสุขสนุกสนานเมื่อได้เห็นผลงานของเพื่อน
4. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้หลุมพอเพียงในแบบต่าง ๆ ที่นักเรียนได้สร้างขึ้น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา
5. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการปลูกและดูแลรักษาพืชได้
6. ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้หลุมพอเพียง ในการนำผลผลิตที่ได้นำไปแปรรูปเพื่อสร้างเป็นรายได้ ในกิจกรรมบริษัทสร้างการดี (โรงเรียนสุจริต) และยังสามารถนำพืชที่ได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ในการแข่งขันทักษะวิชาการ โครงการอาชีพ ระดับชั้น ป.4-ป.6 และการแข่งขันการทำอาหารคาวหวาน ระดับชั้น ป.4-ป.6 ระดับเขตพื้นที่ฯ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการปรับปรุงพัฒนาแผนจัดการเรียนรู้ เรื่อง การขยายพันธุ์พืชให้มีความหลากหลาย นักเรียนสามารถเลือกวิธีการขยายพันธุ์พืชที่ตนเองถนัดและสนใจและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การกับเพื่อน
2. การจัดกิจกรรมหลุมพอเพียงอยู่พอกินบ้านฉัน ควรเปิดกว้างให้ผู้เรียนได้ทดลองปลูกพืชตามอิสระที่สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวันหรือสามารถหาพืชในท้องถิ่นที่หาง่ายนำมาขยายพันธุ์
3. ในกระบวนการกลุ่ม ครูผู้สอนควรมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดบทบาทและหน้าที่ เช่น การเลือกประธาน เลขานุการ ในการวางแผนการปฏิบัติงาน กระตุ้นการคิดเปิดโอกาสในการตอบคำถามที่มากขึ้น เพื่อช่วยผู้เรียนที่ยังไม่พร้อมที่จะเรียนรู้
4. ใบงาน Steam Design Process ครูผู้สอนควรใช้กิจกรรมสอนซ้ำย้ำทวนหรือสอดแทรกในบทเรียนอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความคุ้นชินจะสามารถออกแบบวางแผนได้ง่ายขึ้นและในครั้งนี้ครูได้ให้ผู้เรียนออกแบบใหม่อีกครั้งในคาบเกษตรพอเพียงเพื่อได้ผลงานที่ดีขึ้นและมีความเข้าใจมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่บ้านได้

บรรณานุกรม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ www.moac.go.th